

PUBLICISTIKA

KDYŽ PŘEŽILA ZÁSAH 25 TISÍC VOLTŮ, ZALOŽILA SPOLEČNOST POPÁLKY. DNES JANA LACINOVÁ S ÚSMĚVEM ŘÍKÁ:

Lidé se mi nejdřív dívají do výstřihu, až potom do očí

IVO HAVLÍK

Sázava, Žďár nad Sázavou – Přibližně rok činnosti má za sebou obecně prospěšná společnost Popálky. Jedinou organizací svého druhu nikoli náhodou založila Jana Lacinová ze Žďáru nad Sázavou. Základní podíl na tom má její mimořádně těžký úraz, přihodil se jí ve třinácti letech.

Kdy a kde jste k úrazu, který vás poznamenal na celý život, přišla?

Stalo se to v neděli 29. května 1994 v železniční stanici Sázava u Žďáru. S partou kamarádů jsem se vracela domů z výletu a při čekání na vlak mě nenapadlo nic lepšího, než že si dlouhou chvíli zkrátíme prolézáním starých vagonů seřazených na odstavné koleji ke šrotování. Jako třináctiletá jsem byla spíše klukem než holkou. Přitahovalo mě dobrodružství a vagony plné střepeň a vytrhaných sedaček mě fantazii nemohly odolat. Prolézali jsme – a já tomu velela – z jednoho osobního vagonu do druhého. Za tím posledním byl řazený nákladní s žebříkem. Hned jsem si vybavila, jak v amerických filmech kovbojové jedou vlakem prérií, běhají po střechách vagonů, střílejí a odrážejí přeřep. Tohle jsem chtěla zkusit. Ovšem jen co jsem vystrčila hlavu nad vagon, zasáhl mě výboj elektrického oblouku o síle 25 tisíc voltů. Elektrický výboj o tak silném napětí hravě přeskočí až půldruhého metru od troleje. Nemusíte se tedy drátů vůbec dotknout, stačí se k nim přiblížit.

Jak probíhalo vaše léčení?

Po zásahu elektrickým proudem jsem měla těžké popáleniny na šedesáti procentech těla. Letecky mě přemístili na kliniku popálenin a rekonstrukční chirurgie Fakultní nemocnice v Brně-Bohunicích. Tam zjistili, že po pádu z vagonu mám ještě přidružené zranění – zlomeninu krčku stehenní kosti. To mě na tři měsíce upoutalo na lůžko. Kvůli závažnosti a rozsahu úrazu jsem byla měsíc izolována na JIP ve speciálním boxu. Vypadá jako velké akvárium. Lékaři a zdravotní sestry se na vás chodí dívat jako na rybičku. Toto období vnímám jako nejhorší. Ani ne pro značnou bolest a časté pobyty na operačních sálech, ale pro sociální izolaci od vnějšího světa. Později jsem byla přeložena na dětské popáleninové oddělení, které naopak má neuvěřitelného ducha a rodinnou atmosféru. Tam už bylo o moc příjemněji. Po třech měsících jsem se začala znovu učit chodit a konečně byla propuštěna domů – na pouhých 14 dnů – a hned jsem šla zpět do Brna na oddělení lůžkové rehabilitace. Dohromady jsem léčbou strávila 1,5 roku. Moje maminka trefně říká, že poslední ročník základní školy jsem „studovala“ dálkově.

Jak jste se s jizvami na celý život vypořádávala? Jak dlouho popálení bolí fyzicky a jak dlouho psychicky?

OSUDOVÉ NÁDRAŽÍ. V železniční stanici Sázava u Žďáru se 22. května 1994 převrátil život Jany Lacinové, tehdy Pospíšilové. V dětské dobrodružné hře vyšplhala na podobný vagon, jaký stojí za jejími zády. Aniž se dotkla troleje, její dívčí tělo téměř smrtelně zasáhlo 25 tisíc voltů. Foto 4x: Ivo Havlík

FOTBALISTKY. Aby dcery v nebezpečných dobrodružstvích nenásledovaly mámu, jsou vedeny ke sportu. Obě hrají fotbal za chlapecké družstvo Hamrů nad Sázavou.

RODINA. Navzdory trvalým zdravotním následkům se Jana Lacinová, rozená Pošpišilová, vdala a s manželem Jiřím, pracovníkem ve firmě Vamafil, a s vydatnou pomocí prarodičů z obou stran vychovávají tři děti.

DAR. Dobrovolní hasiči okresu Žďár nad Sázavou pro obecně prospěšnou společnost Popálky vybrali 58 800 korun. Šek předal starosta okresního sdružení hasičů Luboš Zeman.

Úraz jsme v rodině museli přijmout jako novou a již nevratnou realitu. Co vám také zbývá? Mám jistotu výhodu, že nemám popálený obličej, tudíž připoutám pozornost až na druhý pohled. Přijde mi vždycky vtipné, když se mi lidé nejdřív dívají do výstřihu a teprve potom do očí. Od krku dolů je celé moje tělo jizva vedle jizvy. Bolest? Ta fyzická nekončí zahojením popálených ploch, ale pokračuje při fyzioterapeutické léčbě. Po opakované rekonstrukční operaci znovu dochází k narušení kůže a bolest se vrací. Psychické trápení neodezní nikdy. Každý pacient si po podobném úrazu nese i jizvy na duši. Navždy.

Jak časté jsou úrazy popálením? Opakuje se ještě úraz elektrickým proudem o vysokém napětí, který se stal vám? Které spáleninové úrazy jsou nejvíce tragické a nejzávažnější?

Úraz popálením je v dětském věku jedním z nejčastějších zranění. Statistiky udávají, že ročně se popálí jedno procento obyvatel, což v České republice je přes sto tisíc lidí. Z toho čtyřicet procent tvoří děti. Většinou se jedná o ambulanci případy. Přibližně dvěma procentům popálených úraz přímo ohrožuje život a pokud neskončí smrtí, má trvalé následky v podobě jizev a funkčního omezení. Takových lidí u nás každý rok přibude kolem osmi set. Úrazů od železniční troleje

za nedávnou dobu znám devět. Poslední se stal v Brně, pětadvacetiletý muž tam nepromyšleně vylezl na mostní konstrukci, nad níž je zavěšena trolej. Byl – přesně jako já před dvaadvaceti lety v Sázavě – zasažen elektrickým výbojem. Jak vidět, také u dospělých lidí přetrvává názor, že se nic nestane, dokud se drátů s vysokým napětím nedotknu. Opak je krutou pravdou. Proto se v rámci aktivit naší společnosti Popálky snažíme šířit osvětu, že i pouhé přiblížení se k troleji je smrtelné.

„Statistiky udávají, že ročně se popálí jedno procento obyvatel, což v České republice je přes sto tisíc lidí. Z toho čtyřicet procent tvoří děti.“

Jana Lacinová

Které úrazy popálením jsou nejvíce závažné a tragické?

Je to velmi individuální. Pro někoho může být malá jizva na ruce velmi závažná a konečnou tragická. Ale i naopak. Známu ženu, matku čtyř dětí, které oheň po vznícení auta při autonehodě navždy vzal krásu obličeje, ztratila ruce i zrak, a přesto setkání s ní není deprese. Plným právem by se mohla z osobní tragédie zhroutit, uzavřít se do sebe, vyčítat si nepřízeň osudu, skončit na psychiatrii, ale

ona přesto rozdává optimismus.

Jak je na záchranu těžce popálených lidí a jejich dlouhou léčbu připraveno české zdravotnictví?

Máme výbornou popáleninovou medicínu. V republice jsou tři popáleninová centra – v Praze, Brně a Ostravě. Všechna dělají zázraky. Jsou vybavena výbornými moderními léčivými kryty, které usnadňují a krátí čas hojení.

Jak je role obecně prospěšné společnosti Popálky? Jaký ohlas toto sdružení ve společnosti má?

Jsme jediná nezisková organizace, která soustavně pomáhá lidem po úrazu popálením. Naším druhým cílem je šířit prevenci a osvětu o těchto typech úrazů. Za sebou máme první rok profesionálního působení. Proto i povědomí o nás zatím není takové, jaké bychom chtěli. Přesto nás začínají vyhledávat pacienti i lidé ochotní pomáhat druhým.

Kdo vám finančně pomáhá?

Každá nezisková organizace shání finance. Nám se vloni podařilo získat velký grant z norských fondů. Ten naše služby rozjel a nastartoval. I tak bohužel granty mají své podmínky spolufinancování a předfinancování. Musíte tedy sehnat spoustu dalších peněz pro rozjezd projektu, jeho financování a udržení. K tomu nám pomáhají firemní i soukromí dárci a ve velké míře dob-

rovolní hasiči. Zatím největší příspěvek nám věnovalo sdružení hasičů okresu Žďár nad Sázavou. Nedávne předání daru v Novém Městě na Moravě před delegáty 255 sborů Žďárska sevřelo mé srdce.

Jaké jsou praktické rady? Co má člověk neodkladně udělat, když se spálí a je sám? Co máj dělat ti, kdo se u takového úrazu náhodou ocitnou?

Zasažené místo musíme ze všeho nejdřív zbavit zdroje popálení, včetně ohořelého oblečení. Potom je zásadní začít chladit vlažnou vodou nebo mokřými oblaky. Je důležité nepodceňovat délku chlazení. Čím déle, tím více zabraňujeme, aby popálenina šla do hloubky. V případě dětí vždy voláme záchranku, v případě dospělých ji voláme, když rozsah popálení přesahuje velikost dvou dlaní. A také při zduření puchýřů. Doporučuji nespolehat sám na sebe a klidně zavolat záchranku. Mnohdy jde o drahocené minuty, ve kterých lze zamezit kritickému prohloubení popálení.

Navzdory těžkému úrazu s trvalými následky jste se vdala. Prosím, představte nám vaši rodinu.

Můj manžel Jiří pracuje ve Vamafilu. Obě babičky a oba dědečkové nám všemožně pomáhají. Bez jejich ochoty bych nedokázala vybudovat celostátní organizaci, jakou je společnost Popálky. Vychováváme tři děti – devítiletou Báu, devítiletou

Áňu a čtyřletého Jendu. Dcerám se velmi věnuje manžel. Vede je ke sportu. Obě od školky hrají v dresech oddílu Hamrů nad Sázavou zcela typicky ženský sport – fotbal. Áňa navíc hraje florbal. O víkendech tedy jsme na fotbalovém nebo florbalovém hřišti. Ještě nevím, co bude bavit Jendu. Třeba se dočkám, že místo dresů začnu balit krosnu na skautské výpravy, což byla v dětství moje záliba. Jen aby syn při nich nevyvymýšlel takové kousky, jaký v osudný den napadl jeho maminku.

Co jsou Popálky

Popálky je nestátní nezisková organizace, která pomáhá lidem po popáleninovém úrazu a jejich blízkým vyrovnat se s fyzickými, sociálními a psychologickými důsledky úrazu a vrátit se co nejdříve zpátky k aktivnímu životu. Zároveň usiluje prostřednictvím svých preventivních a vzdělávacích aktivit o snížení četnosti a závažnosti popáleninových úrazů. „Rozumíme tomu, co popálení prožívají – sami jsme si úrazem prošli. Jsme tady pro vás v akutní poúrazové fázi. Jsme tady pro vás po propuštění z nemocnice. Jsme tady pro vás kdykoliv v průběhu života, kdy si nebudete vědět rady s důsledky svého úrazu.“
www.popalky.cz